

SØPPEL: På Arctic Frontiers-konferansen ble plastproblemet belyst av forskere og politikere. Forsker Jenna Jambeck mener vi har nok kunnskap om plast til å handle.

Norges forskningsråd vil ha kampanje mot mikroplast:

Problemet øker

OVER ALT: Små plastbiter blir nå funnet i havets viktigste smådyr. Forskere finner også plast i sedimentene, i isen i Arktis, i havdypet og på strendene.

Av Ole Magnus Rapp (tekst og foto), i Tromsø

Mikroplast er nå inne i næringskjeden, og platen dermed i fisk, sjøfugl, sel og hval, og i oss mennesker.

– Det er skremmende. Vi vet ikke hvilke konsekvenser dette gir, og vi må skaffe oss mest mulig kunnskap, sier miljøminister Ola Elvestuen.

På konferansen Arctic Frontiers som nå pågår i

FAKTA

Plast i havhesten:

■ Forskere fra flere land har fulgt utviklingen av plast i sjøfuglen havhest, som beiter på havoverflaten.

■ På Svalbard har 87 prosent av havhestene plast i magen, og 22 prosent av disse har mer enn 0,1 gram.

■ På Island finner forskerne plast i 79 prosent av havhestene, og 28 prosent har mer enn 0,1 gram.

■ I Nordsjøen inneholder 62 prosent av havhestene mer enn 0,1 gram plast.

Kilde: Norsk Polarinstitutt

Tromsø, er plast og forsøpling av havet et sentralt tema. Både forskere og politikere fra hele verden mener det er all grunn til å slå alarm.

– Forskere har lenge visst om et økende plastproblem, men saken er ikke løftet høyt nok politisk, sa Fridtjof Unander i Norges forskningsråd.

Han foreslo en kampanje, «Plast-21», der Norge og det internasjonale samfunnet forplikter seg til konkrete mål

for å redusere mengdene med plast i havet innen 2021.

– Plast er òg en ressurs

– Vi oppfordrer forskere til å være med i den offentlige debatten og spre sin kunnskap. Samtidig må myndighetene bevilge mer til forskning, slik at vi får vite mer om konsekvensene plastforsøplingen gir for oss mennesker og naturen, sa Unander.

– Miljøministeren må ta opp plastproblemet med sine kollegaer som har ansvar for fiskeri, landbruk og økonomi. Noe må gjøres raskt, sa Karoline Andaur, leder i Verdens naturfond Norge.

Elvestuen sa at dette er en sak regjeringen prioriterer. Han påpekte at samtidig som plast utgjør et enormt søppelproblem, er det en ressurs som må tas vare på og gjenvinnes.

Miljøministeren etterlyste bedre mottakssystem langs kysten, og ber kommunene påse at plast blir samlet inn og håndtert. Han understreket også at han støtter arbeidet

med en handlingsplan mot plast.

– Men noe skjer. I fjor var 48.000 frivillige med på strandrydding i Norge. Alle må gjøre sitt, sa Elvestuen.

Sjønæringsens ansvar

I fjor ble det globalt produsert 322 millioner tonn plast. Mengden ser ut til å øke 4 prosent årlig.

– Siden produksjonen av plast startet rundt 1950, er det produsert 8,3 milliarder tonn, 6,3 milliarder tonn av dette er blitt til søppel. Kun 9 prosent er resirkulert, sier professor Jenna Jambeck ved Universitetet i Georgia i USA.

Jambeck jobber med gjenvinning og mener vi nå har nok kunnskap om plast. Hun etterlyser konkret handling fra politikerne.

– I havet finner vi plast fra nanopartikler til enorme trålposer. Det er plast i havbunnen, i fisk og dyr, langs strendene, og den flyter rundt i verdenshavene. Vi trenger ikke vite mer. Det er på tide å reagere, sa hun.

En undersøkelse FN har foretatt viser at en femtedel av platen i havet kommer fra fiskeri, havbruk og skipsfarten, mens resten kommer fra landbasert aktivitet.

I næringskjeden

Forskerne Ingeborg Hallanger og Geir Wing Gabrielsen ved Norsk Polarinstitutt presenterte i går en ny rapport om plastforsøpling. Her påpeker de alvorret med at de nå finner plast i små dyreplankton, blant annet i raudåte, som er viktig mat for alt liv i havet. Plastpartikler finnes også i sedimentene og inne i havisen.

Sysselmannen på Svalbard rydder strender, og på strender der det neppe har vært mennesker, finner man blå, røde, gule og grønne plastting som har kommet med havstrømmene.

– Den platen som er synlig i naturen, utgjør en svært liten del av totalen. Det meste ligger på havbunnen, mye flyter rundt i vannmassene, men den nedbrutte platen, mikroplaten, som vi ikke ser med øynene, er den mest skumle, sier Gabrielsen.

rapp@klassekampen.no

Ola Elvestuen